

LRFs rekommendationer om kontroller och inspektioner under pågående utbrott av Covid-19

Den 30 mars 2020

Ansvaret att se till att sjukvården inte belastas och att livsmedelsförsörjningen inte störs. Det här dokumentet är primärt framtaget för LRF:s regioner och kommungrupper, men kommer även att förmedlas till berörda myndigheter.

Det viktigaste i den situation som uppkommit är att se till att sjukvården inte belastas genom att undvika att riskgrupper utsätts för smitta. Det är viktigt att alla bidrar till att livsmedelsförsörjningen inte störs.

Allmänt om kontroller och inspektioner under pågående virusutbrott

LRF anser att den pågående situationen med Covid-19 måste finnas i beaktande vid myndigheternas planering och genomförande av all kontroll och tillsyn. Det krävs lyhördhet, flexibilitet och pragmatism.

Den som är föremål för kontroll kan vara isolerad på grund av att den tillhör en riskgrupp, befinna sig i karantän p.g.a. smittrisk, vara sjuk eller känna oro över risken för smitta.

LRF uppmanar tillsynsvägladande myndigheter att ta fram generella riktlinjer kring hur kontroller på plats ska kunna genomföras. I viss mån kan det vara befogat med regional anpassning (beroende på smittläge) men övergripande riktlinjer bör gälla nationellt.

Myndigheter har ett handlingsutrymme när det gäller prioritering av vilka kontroller som ska genomföras. I det exceptionella läge som nu råder är det av största vikt att kontroller planeras på ett klokt sätt, med stor riskmedvetenhet och omdöme.

Den lantbrukare som tillhör en riskgrupp, befinner sig i karantän, är sjuk eller känner oro för risken för smittspridning i samband med ett tillsynsbesök ska inte behöva känna sig tvungen att ta emot besök. Myndigheterna bör därför försäkra sig om att den enskilde inte känner sig pressad att ta emot ett besök utan istället tydligt erbjuda möjligheten att skjuta fram ett sådant.

I de fall kontroller genomförs vill LRF påminna om att myndigheter efter en utförd kontroll kan välja vilka åtgärder som ska vidtas i ett enskilt ärende. I myndigheternas kontrolluppdrag ges som huvudregel möjlighet att genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för företagaren att fullgöra sina skyldigheter enligt lagstiftningen. I ljuset av det svåra läget bör myndigheter lägga än mer vikt vid rådgivning och information till företagarna.

Om myndigheten ändå i ett enskilt fall överväger att besluta om till exempel ett föreläggande, får föreläggandet endast innehålla krav på åtgärder som den enskilde rättsligt och faktiskt kan vidta. Myndigheten bör ta hänsyn till omständigheter som är kopplade till covid-19-situationen, dels inför övervägandet att faktiskt besluta om ett föreläggande, dels vid utformningen av ett föreläggande.

Följande bör enligt LRF gälla för alla möten och kontroller

- Genomför inte kontroll på plats i verksamheter där företagaren är över 70 år eller där företagaren anger att denne, eller en familjemedlem, tillhör en riskgrupp med hänvisning till folkhälsomyndighetens rekommendationer.

- Alla kontroller bör aviseras och vid det samtalet bör frågor kopplade till risken för spridning av covid-19 tas upp. Det är bland annat viktigt att myndigheten hör sig för om verksamhetsutövaren eller någon i dennes familj tillhör en riskgrupp. Den enskilde ska inte behöva svara på orsaken till att denne eller någon närstående tillhör en riskgrupp utan det ska räcka med ett ja eller nej. Myndigheten bör även ställa frågor om andra omständigheter som exempelvis om företagaren, eller en familjemedlem, befinner sig i karantän, är sjuk eller känner oro. Det är då viktigt att myndigheten erbjuder kontroll vid ett senare tillfälle.
- Myndigheten måste ha i beaktande att kontrollsituationen ofta känns pressande för den som får sin verksamhet kontrollerad. Det gör att man kanske inte vågar ställa krav på att slippa besök eller framföra önskemål om att kontrollen senareläggs. Den enskilde ska inte behöva känna sig tvingad att träffa en myndighetsperson, utan myndigheten bör med omdöme och hänsyn ta upp frågan om kontroll kan genomföras överhuvudtaget och om några särskilda åtgärder i så fall behöver vidtas.
- Kontroller bör endast genomföras när verksamhetsutövaren kan vara med. Om det av skäl kopplade till risken för smittspridning finns hinder för det behöver kontrollen skjutas upp eller genomföras med särskilda säkerhetsåtgärder om det är möjligt och godtas av företagaren.
- I de fall man behöver gå igenom och diskutera sådant som framkommit vid en kontroll måste det ske med stor medvetenhet om och hänsyn till smittrisken.
- I de fall kontrollen är avgiftsbelagd anser LRF att det under rådande situation är särskilt viktigt att upprätthålla principen att avgiften ska motsvaras av en motprestation.

Särskilda rekommendationer kopplade till olika typer av kontroller

Djurskyddskontroller

- Det är viktigt att länsstyrelsen har en stor förståelse för och tolererar en större variation vad gäller t.ex. krav på strö, utrymmeskrav, renhet hos djuren etc. då uppfyllande av djurskyddslagstiftningen i vissa delar, och hos vissa djurhållare, kan komma att påverkas av personalbrist, egen eller en familjemedlems sjukdom eller karantän, leveransproblem, slaktköer m.m. på grund av de konsekvenser som följer av utbrottet av covid-19.
- Det är viktigt att ge ökat utrymme och tid att åtgärda eventuella brister.

CAP-ersättningar och andra EU-ersättningar

- Givet de förutsättningar som råder nu (mars 2020) bör de flesta kontroller kopplat till CAP och EU-ersättningar kunna genomföras, med beaktande av de övergripande ståndpunkterna. Detta ställningstagande från LRF kan revideras beroende på hur situationen med covid-19 utvecklas.
- Den svenska regeringens uttalanden vid Jordbruksministerrådet den 26 mars om att anpassa kraven för fältkontroller välkomnas av LRF. Om situationen med covid-19 eskalerar bör Jordbruksverket t.ex. undersöka möjligheten att frångå "5 %-kontrollen" under stödår 2020. Detta dels för att undvika onödig smittspridning, dels för att det sannolikt kommer råda brist på kontrollanter om många blir sjuka. Det är prioriterat för LRF att det vidtas åtgärder så att inte utbetalningarna av CAP-ersättningarna försenas under år 2020.
- I de fall kontroller kan genomföras med det nya systemet för arealavstämning/monitoring (dvs satelliten Sentinel) bör detta användas för att minska kontakt.

- För vissa ersättningar där en mer omfattande dialog krävs om skötselåtgärder, bör det finnas rutiner att myndigheten dubbelkollar uppgifter som ger avvikelse. Kontroller är en pressad situation och att ta det på distans, över telefon etc. kan leda till missförstånd.

Miljötillsyn och livsmedelskontroll

LRF ser för närvarande inte att det finns behov av särskilda rekommendationer för dessa kontroller utöver de allmänna som finns i inledningen av det här dokumentet.

Länkar till information om kontroller och besök i den rådande situationen med spridning av covid-19

[Jordbruksverket](#)

[Livsmedelsverket](#)

Folkhälsomyndigheten om [hälsoskyddstillsyn](#)

[Naturvårdsverket om miljötillsyn](#)

LRFs information om tillsyn och kontroll hittar du [här](#)